

Пролетарі всіх країн, єднайтесь!

ЧИТ

За наукової КАДРИ

Орган партбюро, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому
Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова

ЖОВТЕНЬ

30

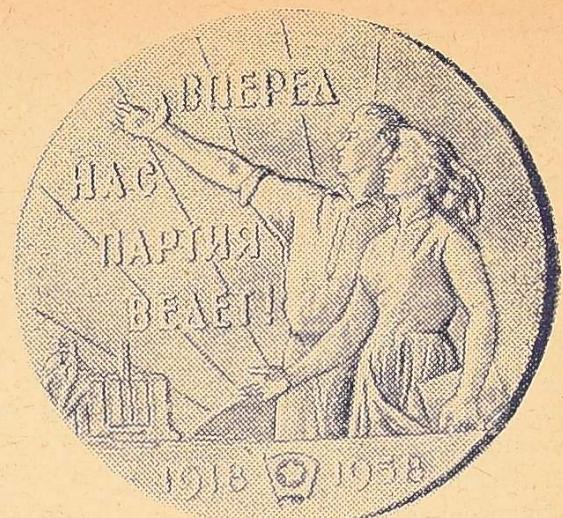
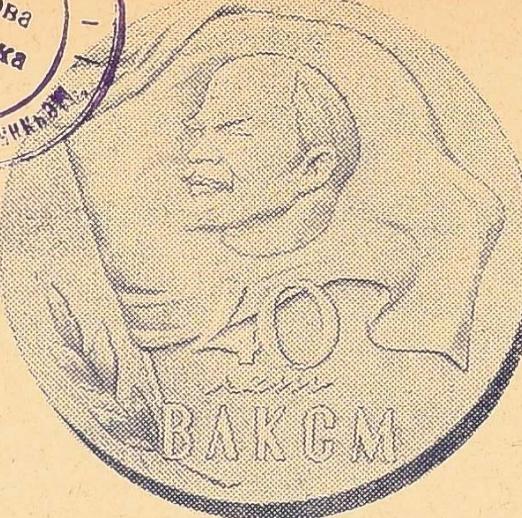
Четвер,

1958 року

№ 30 (580).

Ціна 20 коп.

Наукова
бібліотека

ГЕРОЇЧНОМУ ЛЕНІНСЬКОМУ КОМСОМОЛОВІ—40 РОКІВ

СЛАВНІ СОРОК РОКІВ

Олександр Безименський у своїй новій поемі «Комсомольці» переносять двох комсомольців сьогоднішнього дня у далекий буряний 19-й рік. І створюється враження, що пройшло відтоді не 39 років, а ціле століття. Скільки міст, електростанцій, шахт, залізниць, величезних споруд виникло, як змінився вигляд полів наших, сіл і міст. Воїстину велике переродження сталося за ці 39 років. Росія безлошадна, бідна, темна стала могутньою; та Росія, що ледве могла читати, зараз думками своїх учених сягає в космічний простір, ставлячи чітку і конкретну ціль — завоювати його; ця Росія йде могутньо і твердо в авангарді світової науки; ця Росія відгадала більшість таємниць природи і нині не чекає її милостей, не ходить, темна і забита, полями з іконами, не падає ниць, не плаче і не топить в ріках голодних дітей, а давно вже командує природою, як володар, бере від неї все, що їй потрібне.

І в цих величних, майже незображеніх для того, хто народу нашого і партії його не знає, ділах — величезна заслуга комсомолу. Це він трошив трон, він гнав «тимчасових», бив Колчака, Денікіна, Юденіча, Врангеля, стояв проти американських, англійських, французьких, німецьких, японських інтервентів, це його вбивали, вішали, топили, пали-

ла, але не знищили — він переміг. Це він на заклик партії будував, будував на Волзі, на Дніпрі, в пісках середньої Азії, в лісах Уралу, будував Сталінградський тракторний, Магнітогорський і Кузнецький комбінати, Московський і Горьковський автозаводи, він створював комсомольські ударні бригади. Це він, втомлений смертельно, сидів нічі напроліт над книгами, він ліквідовував неписьменність, створював наше мистецтво. І всюди для нього тепло і життедайно світило Леніна вчення, партії накази, вказівки, підтримка.

Важко сказати, де і коли були найгероїчнішими комсомольці — чи в перші роки Радянської влади, чи в 20-ті, 30-ті, 40-ті, 50-ті роки. Всюди комсомол творив і творить те, в буднях мов би і непомітне, ім'я чому — подвиг. Справи комсомолу 50-х років не менш значні, ніж справи його попередників. Цілина, шахти, домни, гідроелектростанції!.. Хіба це не гороїзм?

Ми горді свідомістю того, що комсомольська організація нашого уні-

верситету гідна свого високого почесного звання. Чудова праця наших комсомольців на цілині, 22 медалі, одержані студентами університету з 43 на всі вузи Одеси, праця в колгоспах на збиранні кукурудзи, наукова робота наших товаришів — все це переконливо стверджує: комсомольський колектив університету боездатний загін великої армії.

Сьогодні комсомол країни відзначає свій ювілей. Підводить підсумки зробленому, намічає далеко ідути вперед плани, завдання. І знову, як і давно, хай лунає: «Втомивсь — байдорись, ослаб — підтягнись, забув — згадай, революція ще не закінчилася». Так, революція ще не закінчилася. Ще не всі в світі щастливі, ще не всі наші сім'ї мають зручні житла, ще не у всіх селах життя крокує в ногу з культурою, ще чекають вторгнення людей космічні простори, ще треба життя людини продовжити до 150 років, ще треба... зробити дуже і дуже багато.

Готуй до діла, потрібного людям, себе, комсомолець!

З великою перемогою прийшав в Одесу ударний комсомольсько-молодіжний загін студентів з цілинних житв. Він завоював прapor ЦК комсомолу Казахстану, Павлодарського обкуму комсомолу і Куйшишевського райкуму комсомолу.

Ініціаторами обласного соціалістичного змагання на ціліні були посланці найбільшої комсомольської організації нашого міста — комсомольці Одеського державного університету.

Свої високі зобов'язання студенти університету виконали з честю. Де тільки не працювали посланці університету — на токах, в тракторно-рильничих ланках, на будовах і на заготовлі кормів для громадського тваринництва — усюди вони показували зразки соціалістичного ставлення до праці. А скільки творчої ініціативи виявили вони! Тут і 25 тисяч тонн зерна, виробле-

ного і вивезеного державі ланками студентів В. Токаренка і Д. Фурмана, і самовіддана праця студентів фізико-математичного факультету, які виконували щодня норми на 450—500%. Тут — і геройчні зусилля Фурмана, Стайкова, Суслови та інших, хто, працюючи в неймовірно важких умовах, гасили пожежу в паливному складі Шедершинського радгоспу і врятували біля тисячі тонн зерна, і кропітка робота студента історичного факультету Івана Закупеня, який самостійно відремонтував 12 автонавантажувачів. Неможливо перелічити всіх героїв цілинних житв — посланців Одеського держуніверситету. Всі вони працювали, не покладаючи рук, виконуючи сяячений наказ партії і народу.

Ударний комсомольський загін університету по праву завоював перше місце і переходний вимпел Одеського міського комсомолу в змаганні загонів одеських вузів. В цій перемозі — величезні зусилля двохсот найкращих, найсильніших, найстійкіших представників університетського комсомолу.

Р. ІВАНОВ.

Андрій МАЛИШКО

КОМСОМОЛОВІ

Ти знов, одкривши світ мені,
Як в давні роки огняні,
Малому хлопчику у школі,
Мій перший день відкрив на волі,
Ведеш ізнов мене в путь,
У щасті, з горем у двобою,
До днів великих із тобою
Шляхи долати нам круті.

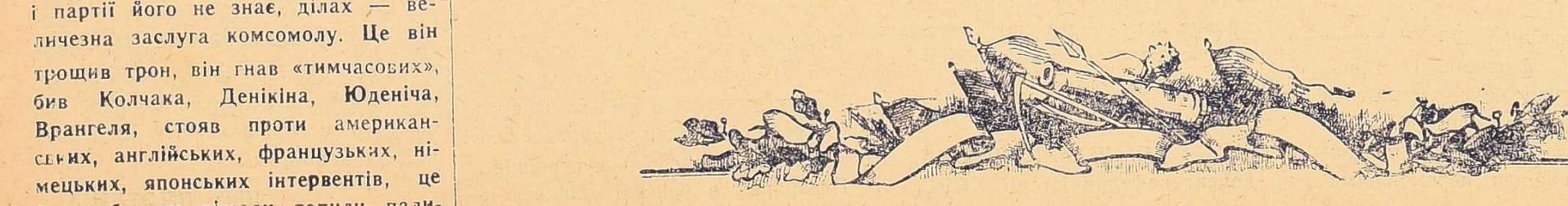
Нехай спитають з міст і нив:
— Ти щастя мав? У щасті жив?
Я відповім, що в майбуття
Я йду вперед, без вороття,
Зі мною гвардія велика,
Зі мною слава огнелика,
Мій комсомол, мое життя.

О, так, в житті я взяв добра,
Не золота, не серебра,
Не хутра, вишиті в оздобі,
Не гроші, придбані у злобі,
Багатство є одне-єдине:
Як пісню зводиз між заграв,—
Мій комсомол, моя родина,
Мене чуттям обдарував.

Тому в своїм житті малому,
Пізнавши щастя грозове,
Я знаю вірний шлях додому,
Де комсомоля живе,
Де не дають нове на злам,
Де горе й радість пополам,
Там братством здружені вовіки
Йдуть покоління, наче ріки,
Шоб вічність нам і сонце нам.

О, комсомоле мій великий,
Цвісти й рости твоїм синам!

ВЕЛИКА ПЕРЕМОГА

Героїчний одеський комсомол в художній літературі

БАГАТО блискучих, героїчних сторінок в історії одеського комсомолу, на пропорі якого гордо сяє орден Червоного Прапора. Тому не випадково діяльність одеських комсомольців привертає увагу цілого ряду радянських письменників і в першу чергу письменників нашого міста.

Найбільш повно висвітлений в літературі період боротьби комсомолу Одеси за встановлення радянської влади, період, коли тисячі юнаків та дівчат, відомих і невідомих герояв, віддавали своє молоде життя за торжество Великого Жовтня, за щастя майбутніх поколінь, за комунізм.

Про одного такого невідомого героя, який активно боровся з німецькими окупантами в 1918 р., написано оповідання Г. Захарова «Про живу людину». Герой цього оповідання, одеський комсомолець Альоша, юнак з допитливими очима і обличчям, опаленим сірчаною кислотою, палко закоханий в хімію.

Альоша ночами в темному підвальному працює з хімічними реактивами, підвальє з хімічними реактивами, підвальному працює над своїм винаходом. Він мріє про майбутнє, вірив, що хімія принесе людям щастя, приведе людство до вічного миру. Але в умовах австро-німецької окупації Одеси його мрії не судилося збутися. В один з теплих серпневих днів пролунали оглушливі вибухи. Це Альоша, викристовуючи свою суміш, підрівав артилерійські склади ворога. В кішенях мертвого комсомольця знайшли кілька аркушів паперу, списаних обчисленими та формулами...

Петро Северцев у книзі «Дренуеть повертаються на захід» створив образ одеського комсомольця, який ціною життя перешкодив окупантам грабувати рідне місто, — образ Сергія Лінде.

Молодий слюсар портових майстерень, член підпільної комсомольської організації, Сергій Лінде не міг байдуже дивитися, як щодня з Одеси йшли німецькі ешелони, навантажені народним добром. На одному з засідань комітету він запропонував підривати міст у кінці Водопровідної вулиці, де сходилися всі залізничні колії, і домігся дозволу самому виконати це надзвичайно небезпечне завдання. Сергій більш за все на світі любив життя, книги, квіти, умів радити і сміятися, і саме тому, що так гаряче любив життя, він вночі пішов на міст і підрівав його, загинувши при цьому сам.

В історії одеського підпілля періоду 1919—1920 рр. однією з найбільш яскравих сторінок є подвиг 17-ти комсомольців, яких денікінський військово-польський суд засудив до страти. Перед лицем смерті, знівецьні катуваннями, комсомольці не втратили сили духу, віри в торжество тієї справи, за яку вмирають.

Героїчною боротьбою відважних підпільників навіяна тема романтичної повісті В. Собка «Біля синього моря». Це повість про безстрашній стійкості одеських комсомольців, які сміливо ведуть роботу під са- мим носом ворожої контррозвідки.

Кінець повісті світливий, оптимістичний: друзі юної підпільниці Надії піднімають в місті повстання і штурмом оволодівають вокзалом. У вирішальну хвилину їм на допомогу приходить бронепоїзд, названий «Надія» на честь загиблої дівчини-комсомолки.

На цій сторінці ми друкуємо уривок з повісті В. Собка «Біля синього моря» — «Хай не торкнеться серця твоєго зрада».

В ТЮРЬМЕ

Холод — не страх — проползает по коже.
Полночь зрачки расширяет — не страх.
Стиснуты зубы. Пронзительной дрожи
Трепет мгновенный зажат в кулаках.
Тьма. Не решившись погладить подругу —
Вдруг под ладонью — слеза на щеке?...
Молча подпольщики слушают выругу —
Чудится: пушки гремят вдалеке.
В окнах, за прутьями, в склоненной раме —
Всплески мятежи, бегущая мгла.
— Вихри враждебные веют над нами, —

Крапля пливла вниз по стіні. Вона народилася десь під стелею, велика і мутнувата. По мокрому сліду, проложеному десятками і сотнями крапель, стікала вона по сірій замшілій стіні у маленькій брудну калюжу.

Пацюк сидів поруч із калюжкою. Флегматичний, спокійний і небоязливий, він поводив носиком у важкому вогкому й задушливому повітрі. Вуса його ворушилися поважно і зосердено.

Крапля сповзла вниз, і пацюк ворунається. Важкуваті кроки почулися за дверима. Іх було так багато, що навіть пацюк, до всього звичний, схнувся від, під нарі.

Двері в камеру відкрилися настяж, щось заскрипіло, прогуркотіло, і Надія залишилася у малій і задушній кам'яній клітці.

Ковані кроки, віддаляючись, зникли у тиші.

Надія, все ще закриваючи обличчя руками, немов рятуючи його від ударів, кілька хвилин нерухомо стояла посеред камери. Потім безвільно опустила руки, глянула на стіну, на зеленкувату краплю води, на маленьке загратоване вікно високо під самою стелею, на тьмяну лампочку над дверима, зітхнула і помало стислено опустилась на брудні, якимсь зеленим мохом покриті нари.

Значить, це все не сон. Значить, вона справді, як маленька дівчинка, дозволила обдурити себе, забула за звичайну обережність і провалилася. Частина матеріалів для завтрашнього «Комуніста» загинула теж. Іх відбрали ще там, нагорі, при вході у цю страшну катівню. Зараз це здавалося найбільшою втратою. Але вже через хвилину Надія змогла подумати про інше. А що тепер буде з нею? Чи взнають товариші, коли вмре Надія Красова? Від однієї цієї думки про смерть само собою підтягнулося й насторожилося важке, набите тіло.

Hi! Вона не хоче вмирати, вона беротиметься за своє життя до останньої хвилини.

Важка і нерівна це була боротьба. Один шанс на мільйон за те, що Надії вдастся перемогти. А всі останні десятки й сотні тисяч шансів в один голос лунають холодними байдужими голосами: — Смерть!

Та скоро переконалася Надія — тільки випадок може врятувати її звідсі. Але випадок завжди допомагає тому, хто вміє з нього користуватися.

Голос охрипший сказав із угла. Песня. Она началась с полуслова, с фразы. Но тотчас, слова подхватив, В черную тяжесть тюремного крова Грязнул тревожный и грозный мотив. С каменных плит комсомольцы привстали. В миг этот не было взвихренной тьмы — Дни коммунизма, грядущего дали Смертникам были видны из тюрьмы. — Мы поднимаем гордо и смело Знамя борьбы за рабочее дело!..

На мраморе выбито девять имен. Овеяно словою каждое имя. Торжественным строем багряных знамен Октябрьский парад развернулся перед ними. Несут на плечах демонстранты дейл. И надпись простую читают ребятам: Запомните!.. Здесь от руки палачей Погибли в тюрьме комсомольцы в двадцатом. Подполье Одессы: Петренко, Спивак... Не их ли Олег вспоминал поименно, Когда непроглядною полночью флаг

ВЫ С НАМИ

Вывешивал на каланче Краснодона. Не ими ль проложенной тропкою шла В Петрищево Зоя меж снежных заносов, Не их ли скрепленные кровью дела Закрыл своей грудью от немцев Матросов... Колонна проходит... На миг тишина, И снова звучанье шагов непреклонных, И снова знамена... И песня слышна: — Вы с нами, вы с нами, хоть нет вас в колоннах...

Хай не торкнеться серця твоєго зрада

Скільки дум, горя й розпачу бачили ці стіни! Кожен, хто тільки бував тут, залишав свідслід, свою пам'ятку, свій зойк на холодній мокрій стіні. Великі квадрати каменів помежовані написами і літерами. Зовсім дрібні, вони сплітаються з величими незграбними каракулями у дивний візерунок.

Довго сиділа Надія мовчкни, опустивши голову на груди і помалу перебираючи рукою пальто. Думи, чорні й безрадісні, гнули доделу її маленьку голівку. Але всі почуття було загострено до краю, і кожен, навіть найтихіший звук у глибині коридору, громом віддавався у маленькій камері.

Пацюк, відігнаний шумом кованих чобіт, знову осмілів і вибіг на середину камери. Він був справжнім хязяїном цієї клітки. Люди проходили і зникали, люди вмирали у цій камері, а пацюк, сірий, сам немов висічений із сірого каменю, залишився тут. Шо бачив він? Шо чув?

Скільки сліз і трагедій пройшло на його очах? Скільки смертників годували його шматочком від останньої шкоринки хліба?

Надія тупнула ногою. Пацюк не ворухнувся. Він добре знат людей, які потрапляють до нього в гости. Але як тільки Надія встала з нари, пацюк зник.

Надія пройшла до дверей, для чого сіпнула їх, повернулася, пройшла чотири кроки до протилежної стіни і спинилася перед цим пам'ятником людської скорботи.

Ця стіна дійсно мала право називатися пам'ятником. Немов випечени, написи виднілися на каменях і, раз прочитавши, забути їх було неможливо. І не те, щоб якісь незвичайно сильні слова складали ці написи і тим врізалися в пам'ять. Ні. Просто страшний розпач і подих смерті, який почувався за кожним словом, за кожною літерою, навіки вирізьбляли у пам'яті, образ цієї страшної стіни.

— Зараз поведуть. Прощайте всі.

— Пацюк ручний. Не винівайте. Смертник Іванов.

— Хай живе рево...

— Б'ють щоночі, скоро умру Панкратов.

— Маніловський провокатор. Перерайте всім.

— Сволові! Вбивайте швидше.

А на другій стіні над самими нарами виднівся напис, глибоко вищебаний у вапняку. Мабуть, довго сиділа тут людина, яка залишила після себе таку пам'ятку. Рельєфи, рівні літери спліталися у слова.

— Товаришу! Хай не торкнеться серця твоєго зрада!

Ці слова були старанно і дбайливо відображені у камені, видібовані написами. Вони ще й зараз існують у глибокому підвальні, на стіні погреба у будинку, де в дев'ятнадцятому році була союзницька контррозвідка. Вони ще й зараз існують як красномовна пам'ятка тих страшних і незабутніх часів.

Пацюк швидко пробіг по камері.

Надія здригнулася, отямилася, глянула на лампу, на стіл, на знайомі,

глибоко вирізьблени написи, згадала про завтрашній день, про смерть, таку ж неминучу, як цей самий день, і від моря не залишилося й сліду.

Зате десь у глибині будинку наредилися звуки, таємничі, заглушені багатьма стінами. Надія чула кроки, схильовані і швидкі, брязкі зализа, чий протяжний однотонний крик, тихе квіління. Там когось, мабуть, катують і завтра так само катуватимуть її.

Не хотіла вмирти Надія. Скільки ще справ не зроблено, скільки днів не дожито!

А може й справді встигне вибухнути повстання в місті і врятує Надію!

Але зразу зникли з голови всі думки. Надія підвелася з нар і стороною прислухалася. Тиша стала не такою дзвінкою і напруженою.

Десь хтось ішов, кроків ще не чути, але ритм їх уже відчувається у цій могильній тиші.

Кожен нерв напружувався у мозку, у тілі Надії.

Всі м'язи підтяглися, всі почуття злилися в одне: дівчина слухала.

І кроки, важкі ковані удари зализа об камінь, нарешті почулися цілком ясно. Ішли по коридору соди, наближаючись до камери. Людей було багато. Надія чула наявіть важкі подихи.

Двері відчинилися і хрипкий голос наказав Надії вийти.

Оглянувшись, ще раз окинувши оком написи, вирізьблені на стінах, Надія вийшла в низький і темний коридор.

Підготувала сторінку Д. Елькснер.

В. о. редактора В. ФАЩЕНКО.